

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Pars Prima. Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur
autem rete eorum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

Rami nimis pomis onerati, levi negotio rumpuntur, & quia poma sunt nimis multa maturefcere non possunt. Vela superflua in nave explicare, est eam in submersiois periculum conjicere. *Quanto plura fuerint vela, tanto vehementiorem tempestatem accidere necesse est.* Si vili merces multae veniant, eas suspectas habe. *Victus moderatus vitam fovet, nimis sanitatem laedit.* Hinc Theodulphus:

Dionys.

Theodul.
in parem.
ad iudices
part. 2.4.

*Ergo caveto tibus nimis careboſa Bacchi
Somnos hac mentem ſingula ſape fremunt.
Hac ut parva ſorveni ſtomachum, ſic plura gra-
vabunt
Multaque ſar necat, cum medicis alar.*

Atheneus.

Zoroaſter

de monte

Ilcino in

conſ. med

conſ. 7. fol.

81.

Stephan.

Guaz. l.4

fol. 566.

Nonnemo, ut refert Atheneus, menſa, cui nimis multi cibi infetebantur, accumbens finito convivio dixit: *Si ſemper ita comediffem, modo non manducafſem,* cibi nimium vita eum prevailent. Non autem ſed auri copia Torpeſca injecta eam neci tradidit. Ipla pharmaca nimia, & exceſſiva ſic doctum quodam advertebat Philoſopho laedere poſſunt. *A valde, & aſſidue refrigerantibus cavendum.* Inſtimo cuidam medicus vitum Tamaticum praſcripſerat, ille nimis temere crebrioribus haſtibus virtute illius ligni robur ſibi accreturum dem adagium: *Ne quid nimis violat,* animam frequentioribus potationibus illius viti abegit. Hiſpano cuidam valetudo ſat firma erat, ſed dum ſanitati augende pharmaco corpus purgare voluit, humores alterati ſunt, & gravem in valetudinem contraxit, quae poſt paucos dies eum tumulo intulit. Hinc monumento hoc Epitaphium incidi voluit. *ſeſt abien, y per eſtar meior eſtei a qui, bene habebam, ſed dum melius habere volui, hic jacco.* Sanitas dum eſt optima ſi fidem damus Hippocrati periculum morbi minatur. *Habitus exercitatorum, qui ad ſummum bonitatis attigunt, periculoſi ſi in extremo conſiderint, neque enim poſſunt in ſolem permanere, neque quieteſcere.* Cum idem lib. 2. *verò non quietant, neque poſſunt proſicere in melius.* 20. *luis, reliquum eſt igitur ut deſcendant in deterius.* lib. 2. *Ruſus teſtantur medici: Somnus, atque vigilia nimiumque ſi modum exceſſerit, malum: fames, ac ſaritas ſi terminos naturae excedunt, Hippocrates inſauſta omnia iſtici judicat. Iterum: Non pura, id eſt in firma corpora, quanto plus nutries, tanto magis laedes. Reipſa natura humana excellit in omni genere abhorret. Audite ſi Hippocrates magis eſt re noſtra loqui poterit. Plurimum, atque re-*

Hipp. l.1.

Apho. 3.

idem lib.

Apho. lib.

2. Apho. 4.

idem lib. 2.

Apho. 20.

lib. 2.

Apho. 51.

et. 2. de

morb. a-

lib. de ra.

lib. de ſe-

lib. 1. c. 2.

gerare, ſive quovis alio modo corpus torcere periculoſum, omne enim nimium natura remanet. Hunc Philoſophum experientia forſitan edocuit, quam nocivi ſunt corpori excellus non tantum ſingulariter, ſed & practice locuti credo. Hinc Theopides: *Morbos parit, nimium quod eſt moraliſ.*

4. Sed ubi moralis Seneca? *Magni animi magna contemneret, ad medicum mali, quam minima illa enim utilia ſunt, at hoc eo quod ſuperflua nocent, ſic ſegetem nimis ſternit ubertas, ſic rari onere franguntur ſic ad maturitatem non perveniunt nimis facundias.* Sanguis, quo nil nobis eſt clarior, vel ob exceſſum quantitate, vel qualitate ſubinde minuendus eſt. Eo Petrum Bledentium Minuendi ſanguis duplex eſt ratio, qualitas ſcilicet quantitas, nec minus perniciosa eſt ſuperflua quam corruptela. *Quid autem amicalibus ſit humana natura quam ſanguis: quid ſuavitate mini, quam virtus: virtus ergo, quaeque inveniendae eſt. Veritas in remotiſſimis erit. Ethiopea nigra cognita, Galadinus in templo quodam Regionis Aaoneae lapidem cum hac inſcripta nec: Nihil ſupra modum agas, nihil, quod modum excedat, ſequere, & omnia ſecura, omnia placis venis, reperiri alicent.*

5. Servator noſter diſcipulis ſuis benedicens opulentum, omnibus bonis abundantem, & et treme divitem in parabola proponit. *Humana eſt juſtiam dirvitus uberes fructus ager attulit.* Hinc mente turbabatur, ſuſpectus, & acrius haerere, & velvebat, quid tot frugibus, quos a pluribus annis ſibi terra produxit agetet, haerere, *Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos: O infelicem! multitudo, & copia tantum frugum eum torquet, ac ſibi ipſi moleſtum reddit. Quot acervos frugum continet granarium: tot dolores, & curas corde nutrit. Numquam collectiones in campo, ei deſtructionem accetiorum ſuadent. Deſtruat horrea mea: Quae clamat. S. Baſilius, non miretur hominum iniquitas obſeſſi, impleatque. *Et ipſa agri ſubſtantia in ſe praſentibus bonis miſeri, futuris miſeretur. Quod in terra illi ſegetes germinat: non, ſed gemmas amant. Bene illi uberes miſſem congregari: neque quaequam curas, dolores, miſeris, anguſtias coarctent. Non autem, quavis egeri ſolent lamentatur. Annona hanc vocem emittit, qui paupertate premitur: quid faciam, unde vivam, unde viſtium coarctentur. Non enim eandem quod domi remota replentur, ſed pungitur animo ex aſſuetudine dirviturum.**

5. Unio incedibilis inter Apollodes Chiribi vigeat, nulla ibi erat diſtinctio, unum eorum

nonum velle omnibus erat. Multitudinis credenti-
 non erat cor unum, & anima una. Præterea ut om-
 nis fomes discordiæ sopiretur, in communi vive-
 bant. meum, & tuum nemō allegare poterat: &
 quilibet de communi vult de proprio disponere
 fas erat. Nec quisquam eorum que possidebat ali-
 quid suum esse dicebat, sed erant illa omnia com-
 munita. Nihilominus in tanta concordia fidelium
 illa quedam oritur. Factum est murmur Græcorum
 adversus Hebræos. Sed unde hoc inconveniens
 concitavit, scite vellem, an forsân, inter eos qui-
 dam malus erat, qui seminando zizania, diaboli
 vices agebat: non quia omnes boni erant, & fu-
 suto palam auditur. Ne miremini Auditores,
 numerus credentium augetur, multitudo fidelium
 crescit. Hoc mihi suspicionem ingerit. Crescente
 numero discipulorum, omnes erant boni, & mul-
 tudo eos perveterare poterat. Et illud, quod est
 ex natura sua bonum, ab excessiva multitudine
 bonitati exi potest. Est observatio doctissimi
 Carthusiani. Sed cum superius dictum sit, quod mul-
 tudinis credentium erat cor unum, & anima una,
 & singulis ministrabat sicut indiguerunt, quo
 modo in tam sancto collegio inventa est dissensio?
 respondendum, quod numero discipulorum cres-
 cente orta est murmuratio.
 6. Ead ille traheatur Christianorum perse-
 cutor, & lupus voracissimus insidias obvis fide-
 libus perniciosas struebat, & apertè flammam ar-
 dentes odii invertebat, in unda purpurea sangui-
 nis hostilis se velle extingueret jaclavit. Accepit o-
 pportunè in Damascum, ut si quos invenisset hujus
 castros, ac mulieres, vinctos prædueret in Jerusa-
 lem. Et dum fidelium vestigia insequens Damascum
 cum appelleret, Deus è sublimitate caeli ei appa-
 ret, & aciem splendorum radiantium explicans
 lumine eum involvit. Et subito circumfulsit eum
 lux de caelo, & equus conlternatur, ac scelloti re-
 calcitra, puncturas laterum non curat, frenum
 vilipendit, vel diffingit, si veibus exciretur. Spu-
 mat, hinnit, fugit, se exagitat, discurre, hinc inde
 se vertit, in gyrum se agit, saltat, sic ut Saul, nescio
 num ob furorem equi, vel fulgorem luminis e-
 quum comprehendere non potens, è sella in solum
 fit excullus, oculis à radiis sit privatus. Socii in
 pedes eum creterunt, & cæcum ad manus du-
 ceant. Surrexit autem de terra, aperitq; oculis ni-
 hil videbat, ad manus autem illum trabentes intro-
 ducebant Damascum. Erat ibi tribus diebus non
 videns. Hic difficultas mihi oritur. Si lumen vi-
 sus oculis, quomodo in Saulo cecitatem produ-
 cuit? lux ex natura sua respicendat, quomodo ob-

fuscate, ac obnubilare oculos Sauli potuit? succes-
 sus rarus. Non lux, sed nimium excessus lucis hinc
 effectum produxit. Splendores immoderati & o-
 culis improporcionati oculos exacerant. Non,
 ait Chryllostomus, ille obcuritate tenebrarum,
 sed luminis nimietate excecatus est.
 7. Sanctus vates Daniel omnes fuisse, ac in-
 felices successus Regis Baltharis recenset. Ipsa
 nocte, qua optinatus Regni convivium in-
 struxerat, ac inter gaudia, & delicias cum sibi
 charissimis tripudiabat, manus visibiliter sese
 ei objecit, & pariete obvio nonnullos charac-
 teres efformans omnem hilaritatem turbavit, vul-
 tum pallorem induxit, lingue usum ademit, ter-
 rorem omnium membrorum indidit, & paveta-
 ctum torum parum abfuit, quin peremcit. Ead-
 em nocte Darius Medotè Rex in eum exercitii
 copiosum mover, hostili furore regiam urbem
 aggreditur, exhibitores locis suis pellit, aulam
 Baltharis invadit, ac nemine obstante turè Bal-
 thasarum vita, & Regno exiit. Hic tempus hu-
 jus tragici successus est observandum, Si de ma-
 nu, que sententiam decretoriam ruinatum scrip-
 sit sit sermo, ait vates Paniel: In eadem hora.
 Si de morte, & amissione regni, Eadem nocte. O
 horam infelicem! è noctem fatalem! si adeo
 fuit impius, ac sceleratus, cur Deus ad aliam ul-
 que noctem tantà tolerantia supplicium com-
 pressit? si crimina perverforum tam patienter
 toletet, cur poenam ulterius non cohibet, vel in
 aliud tempus differt? non semper ante hac con-
 vivia etiam instruxit, & Idolis litavit. Forsan id
 factum ob profanationem vasorum factorum,
 quando bibebant vinum & laudabant Deos suos
 aureos & argenteos. Sed cur in ejus patrem, qui
 ea sacro templo Solimæo sustulit non delavit?
 cur eadem poena non involvit simul optimates,
 Reginas, ac ipsos plebejos & gentem vilem, qui
 ex ipsis habebant? Bibebant in eis Rex & optima-
 tes ejus, & uxores & concubina illius. Cur solum
 Balthasarum castigat: ergo alia causa calamita-
 tum ejus illa nocte, & hora successum affi-
 gnanda est. Omnia Tragica necessario illi convi-
 vio velut caula, quod non fuit usitatum, ac com-
 mune, sed quod omnia alia missum, ac dapium,
 convivarum, musicorum numero, qualitate an-
 tevertit attribuenda sunt. In hoc Balthasar ex-
 cessit, sufficit quod Daniel a nonnallicè dicat. Veld in e.
 Balthasar fecit grande convivium. Hic potentia s. Dan. f.
 sua ostendit: Nihil deerat pascendis oculis, ventri, 171.
 plura necessaria abundabant. Et D. Hieron. in
 nymanus id roborat. In tantum venit in oblivionem c. 5. Dan.
 M 3

Chryso-
 st. hom. 4. de
 sancto
 Paulo.

Dm. c. 5.

Iacobus
 Veld in e.
 Dan. f.
 Hieron. in
 nymanus id
 roborat.

Handwritten notes in the right margin, including the name 'Iacobus' and other illegible text.

fui Balhafay, ut celeberrimum iniret convivium. Et obfessus vacare epulis, unde eadem nocte est capus atque jugulatus, dum omnes occupati sunt festivitate. Et ebrietate convivii. Nil ergo miri si caputa extraordinaria, & copia piscium Apollolorum recta diffugerit, & Captham pene merferit. Rumpatur rete, & nauticula pendè mergantur. Verbo:

Georgius Nicol. l. x. Epig. f. 16. epigram. 74.

Fertilitas ladit ramos uberrima, sic sunt Fata secunda nimis, fata secunda minus.

Gen. 1. 3.

Philo. Hebr. de Abr.

Exod. c. 16

8. Aborbe condito incolis urbium Pentapoli nulla gens scelestior, vel nequior fuit, Sacer Textus illos pessimos vocans id declarat, nullum vitium est, quod inter illos non regnabat, Aded ut vitis extirpandis celo ignes plui debuerint & fœore sulphuris tot fœores scelestorum, quæ mundus, ac cœlum amplius ferre non poterit pellendi essent. Sed in quo hæc urbes terminos scelestum excedebant ut pellimæ, & peccatores appellentur? Erant enim pessimi & peccatores i. Philonem Hebræum interrogate, & ille luxus nimios, hilaritates excessivas, opes copiosas fuisse operum nefandum causam, & radicem, cur cinere, & flammis hausta sine respondebit. Equi qui nimia avenâ injurgiantur, petulantes fiunt. Si Pater filio nimis adblandiat ut statim sic insolens. Si illis urbibus opes tantum fuissent sufficientes, ac necessarias, bonæ & sanctæ fuissent. sed excessus, ac copia omnium bonorum fortunæ, immobilium causa eorum ruinæ fuit: Immodicus civium luxus & superflua rerum copia habuerat originem, accedente nempe ad bonitatem agrorum commoditate, omnis generis fructuum quocumque proventus erat maximus est autem mingeni malorum initium bonorum rerum copia, quarum satietatem quidam non ferentes, tanquam iumenta lascivunt à cer-vice excessus natura legibus, vossi ad potationes, cibos opiparos, & nefarios concubitus.

9. Populus Iudæicus Aegypto postquam discessit, ac mare rubrum peragravit, post longum iter conflatum ad campum planum, Sin inter montem Sinai, ac Elim situm appulit. Victus penuria laborabat, tellus erat aridum, fontana deerat dulcis, fructus vitæ sustentandæ nulli habebantur. In Moysen, & Aaronem insurrexit, & nemo non suas mutationes et omittit: Et murmuravit universa multitudo filiorum Israel contra Moysen, &

Aaron in solitudine. Deus populo pluit manæ & cœlo succurre de crevit, circa quod Moyses hanc iustionem populo dedit. Colligit unusquisque ex eo quantum sufficit ad coquendum, quantum sufficit: cui additur hæc limitatio, nec permittitur: cui colligere quantum liber? An forsitan caritas erat? nequaquam. Moyses quam sit semper novæ abundantia sciebat. Quod nimium est, miserum est. Nilominus hæc gens manna fatidicis querelabatur dicens: Naveset anima nostra super cibus isto levissimo, Vel ut legit Oleather. Anima nostra angustius afficit se propter panem levissimum. Deus immortalis! & quæ lamentandi aulam habuit? cibus erat delectatus stomacho coquens, acqvisitu facilis, nullo labore acquiribilis. ergo gratus esse debuit. Videamus, si Salomon nihil lucis affundere possit, ille sub figura panis de hoc manna loquens ait: Paratum panem de cœlo prestisti illis, omne delectamentum in eis habentem, & omnis saporis suavitatem. Quæ omne delectamentum exograbile habebat, fistidium ingerebat, quod nimis esset gratus cum inspidum reddebat. Hanc causam Appollonius antiquus Scriptor in cateca Francisci Zelleri citatus affert. Vnum denique multiplex est, nequa distinctus cibus ei, quo nosse animus potestur, qui cum unius sit, multis variis præbetur.

10. Regina Elther vestibus preciosissimis, ac ditioribus ornata Aulam regiam cæreva Domesticarum stipata intar, Regi Assæto in hallu sedenti se sedit, qui modestâ ejus forma capus signo eam ad se accessit, quæ gradibus solis adgeniculata supremitatem serepti, quod gradibus illabat Alluerus osculo notavit. Rex per hoc dididit: Quæ est petitio tua, etiam si donum partem Regni petieris dabitur tibi. Illa concens aliam gratiam exegit; hæcque solum à Rege postulat, ut convivium à se paratum sua presentia honorare dignetur, Amasque à Rege conducatur postulas. Si Regi placet venias, & Aman tecum ad convivium quod paravi. Hæc verba N. attentos desidero. Aman homo plebeus mensæ regis cum Rege, ac Regina affideat: Favor hic aded est excellens, ut Regina medicæ regni anteponeatur. Nimia ei gratia sit, conditionem in amore habiti rex dicit. Deus tibi favet, Aman, honor qui in te confertur, qui excedit, suspectum cum esse tibi iuro, ac cum dicit Ambrosio dico: favor iste suspectus est. Non erro, quia Regina cum infensibilium dicitur bonum

fieri declarat. Hostis & inimicus noster possimus
sicut est Aman. Et in crucem, quam Mardocheo
paravit, eum agi jubet: *Suspensus est itaque A-*
man in patibulo. Et si ubertas piscium scapham
ferme meruit, favor magnus Amanum patibulo
addit. Audiat divus Ambrosius, *Quem secun-*
dum dicitur, ac precipuum inter omnes amicos habe-
ret, cruci tradidit. Sic Rupertus Abbas: *Veniat*
etiam Aman ad convivium, quod paravi, ne
peius audiat suam, quam subeat poenam, ne pri-
us videat fornicium, quam intadat in eam, prudens
ac sicus commodius esset fornicium comprehensam in-
venire, quam excruciatam & per saltus fugien-
tem eam caribus dubio eventui insequi.

11. Hujus ventatis certiore cognitionem
quoad bona fortunæ nobis nemo melius, quam
divus Lucas ubi poena Petri causam assignat in-
fillare possit. *Concluserunt, inquit, piscium*
multitudinem copiosam, rumpebatur rete earum,
impleverunt ambas naviculas, ita ut pene merge-
rentur. Quis inquam bona virtutum ejusdem
esse conditionis crederet? hanc instructionem
divus Paulus Apollolis reliquit. *Non plus sapere,*
quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.
Que verba sedulius sic explicat. Aperte ostendit
huc non debere sapere, quod iustitia terminos non e-
stendatur, sed sapere inquit ad sobrietatem: sapere
ergo ad temperantiam hoc est in omnibus, vel qua
ignas, vel loquimur, vel sentimus temperanti-
am tenemus. Hinc Manu: Quisquis plus nimio
non loquitur, iste sapit.

Tales Milesius est celebrioribus Philosophis,
quos et in illo Græcia protulit, mire Astrologiæ
delectus erat, & illi maximam partem studiorum
impendit. Quadam nocte dum cœlem serenum
esset, ac pallium suum venustum stellis distin-

12. Inter omnia documenta, quæ sapiens
Salomon reliquit illud, quod iustitiam concer-
nit, maximi momenti esse iudico. *Nole esse iu-*
stus multum, neque plus sapias, quam necesse est.
Quid? sanctitas eximia prohibetur. Ergo non vis
homines magnâ iustitiâ pollere? ergo prius-
quam iustitiam replices, jam primæ tuæ præce-
ptorai faciscendum in ad hominibus securum te-
esse velim? Salomon excessum scientiæ ac iusti-
tiæ esse velut sal, quod sine mensura feculidis
injectionem pro condimento amarorem iis dat,
sciebat. Hinc Gregorius Nazianzenus: Ne
magno opere iustus sis, ne supra modum sapias:
nemo igitur sapientior sit, quàm convenit, nec le-
ge exactior, nec luce splendidiôr, nec præcepto divi-
no sublimior. Quis ignotat quod summum in-
juriam, summa crux, summa malitia est.

13. Divus Mattheus scribam quendam Chri-
stum adisse, & ab eo instantem in discipulorum
ejus numerum coaptari roatasse pollicendo, om-
ni fidelitate & exactissima cura se ei obsequu-
turum, & ad quæcunque loca quantumvis ar-
dua, & remota sequela in hæsurum, commemo-
rat. *Accedens unus scriba ait illi, Magister se-*
quar te quocunque ieris. Christus non solum e-
jus obsequium non acceptat, sed eum ut vulpem
malitiosam tractat: *Vulpes foras habent, &c.*
Sed si illi nulla major delectatio, quam homines
ad sui sequelam trahere, cur modò sese ultro of-
ferentem non admittit? difficultas mihi auge-
tur, quod eodem tempore quidam discipulus
patrem suum devixisse audiens veniam ad pa-
rentandum patri, quod opus misericordiæ est,
postulat, nec tamen impetratit, & ne abeat à
Christo sit vetitus, haud dubio non desuturum
in domo patris sui, qui illud officium præster-
Domine permittite me primum ire, & sepelire pa-
trem meum. *IESVS autem ait illi: sequere me*
& dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Quæ
nam est hæc partialitas nostri Redemptoris, hic
vult abire nec ei annuitur, ille vult ejus sequela
se tradere, nec admittitur. Palschalis Abbas
utramque difficultatem diluit: *Scriba Accessit*
Rabit li. 5. non fide, tantum labiis dicendo magister sequar te.
Et paulò infra subdit: *Vult sequi non ut imite-*
tur, sed ut de miraculis & virtutibus lucrum, aut
vanam quærat gloriam. Sed discipulo ob hanc
causam ait idem Palschalis veniam discedendi
non prællat. *Quod autem dicit: Permittite pri-*
mus ire, fallitur licet non de studiis, dum ad opus
pietatis ire sustinet. Hoc enim ei non primum esse
debuerat sed secundum. Quia prius est in prima
16. cod. legis

Gregor.
Nazian.
orat, quod
est enjus-
vis, &c.

S. Matthe.
cap. 23.

S. Matthe.
cap. 8.

Palschalis
Rabit li. 5.

S. Matthe.
c. 8. in Bib.
vet. pat. p.
2. sec. 9. f.
10. 15. col.
2. & 10.

Handwritten notes in the right margin, including the word "Scriba" and other illegible characters.

legis tabula Deum diligere, in secunda vero patrem honorare. Alia responsa adferre possem, quibus brevitatis causa supercedo. Solum scribam à Christo suae sequela: in quantum iudicium dicam? quia promissus nimium dives fuit, & excessit: Sequar te quocunque ieris. Perinde, ac diceret: si tu ó magister ad pecnas sustinendas vadas, & ego tecum sustinere volo; si sanguinem spargas, & ego eum spargam; si in jus ad tribunalia voceris, & ego ibi me sistam; si ad Calvariaz rupem te conferas, ego non emanabo, si in crucem actus inret duos latrones neci tradaris, ego idem prælabo. Verbum Christi perfectione æquare voluit, hoc profecto est nimium, terminos transiit, excedis, mihi inutilis es, alium quare magistrum, ego te nolo. Conceptus est Paschalis: Necdum sciebat quinam, vel quantus esset, quem sequi se promittebat quocunque ieret, alioquin quomodo promitteret, quod nemo mortalium in hac vita potest, licet post finem vite dicatur de sanctis, qui emersi sunt de terra ex hominibus primitus Deo, & ego, quod sequantur eum quocunque ierit. Sed iste nec suam perpendit mensuram, nec Christi considerat celsitudinem, ignorans quid, vel quantum inter se, & illum esset. Et en doctrinam divi Petri Chrysologi, quæ id confirmat. Decipit non accedit, qui promittit Dominum incaute sequi, sed ad omnia, dixisset cautius, sequar te, quocunque ieris, sic dicit qui inter se & Dominum quid intersit ignorat.

14. Salvator postquam cum discipulis cenam absolvit, ut amorem suum erga eos demonstraret plantis eorum ablundis se accinxit: Mitti aquam in pelvum & capit lavare pedes discipulorum. Et dum adgeniculatur Petro, hic ita opte desigitur. *Dominus tu mihi lavas pedes? nec possum, nec debeo hoc officium admittere. Deum ad actionem tam vilem sese deprimere dect; quis unquam servi pedes à Domino perlui vidit? Non lavabis mihi pedes in aeternum. Sed sanctus Senex, Christus instantem audivit, si non lavero tibi pedes, non habebis partem mecum. Ne ad aliquem scopulum alideteres, non solum ejus votis annuit præbendo pedes, sed & caput, ac manus portexit. Non solum pedes, sed manus, & caput.* Subintrat hic Rupertus Abbas, & quaereos num hæc actio Petri laude, vel vituperio digna sit, tandem subdit: *Erravit Petrus. Certe ego, quem errorem Petrus commiserit ignoro, si antea illud officium non admisit, humilitatis, comitatis is fuit actus, si postea pedes, manus,*

caput obtulit, id magistro contentando, & debetando fecit: & hinc divus Ambrosius utramque actionem laudat: *Vide fidem, quod ante exortio vit humilitatis fuit, quod postea se obtulit, deo in actionis fidei.* Albertus Patavinus eodem dicitur cultatis tangit; pedes potigere sufficere, sed ad extrema declinavit, & excessit, dum manus, & caput perlui vult. Vere Petrus excedendo in hoc deliquit. *Excessum Petri Christus temporari, concludit Albertus. Ad hoc propositum credo, quod ita determinentur legunt. Melius est parati causi agere, quam multi interesse periculo.*

15. Iplemet Deus in exordio mundi quendam vice excessus quam sit periculosus ipse etiam creaturis irrationabilibus, ac insensibilibus ostendere voluit. Chronista Moyses Deum sex diebus creationis nunquam pluvias mansisse refert. *Non enim pluviat Dominus super terram.* Herbar, plantar, quæ pluvia fecundantur, terra die fuerunt productæ: & fustin irrigantur aquarum cælestium sribant. Hinc abulor pluvias: *In quatuor diebus, qui fluxerunt à die, quæ herba, & arboris creata sunt usque ad diem, quæ homo positus fuit in paradiso, non pluit.* Expositores hujus loci plures causas assignant, & precipue D.P. Augustinus in hac vit tentantur, ut Deus scilicet demonstraret, se in productione, vel conservatione herbarum, plantarum, vel aliarum rerum non indigere adiutorio pluviar, vel alterius alicujus rei. *Adiutorium necessarium est, ut cuncta nascantur, tunc autem desistit, quæ fecit Deus hoc potentia verbi sui sine pluvia, & sine opere humano; nam etiam nunc facit, sed jam per pluviam & hominum manus, quæ sunt operæ qui plantat se aliqua, neque qui regit, sed qui incrementum dat Deo. Revertor doctrinam mei sancti Patris Augustini; sed ad nunc opinio Bucherii, qui causam è verbis, quæ fecer terram subjungit, deducit, adhæreo. Sed sine accendebat de terra irrigans: uirversam sibi fluxum terræ, id est nondum pluvia erat, sed fontes per introsum terram suis opibus, quæ locis erumpunt, regionis proprias irrigant. Sed cur hoc? Quomodo vis fontes irrigent terram, nonnò & unde fuisse, si aquis cælestibus fecundaretur? terra terra sufficienter aquis fontium hominibus erant, unde si herbas, plantas, ac fructus cælestium erant suis aquis irrigaret, nimia aqua non illis prodicua, sed perniciosa fuisset. Non pluviam Deum super terram. Hoc etiam mihi ceteris Græcis dicitur, Præterea terra sine hominibus nulla crederet videtur. Præterea terra sine hominibus nulla crederet, sine imbris feris nubibus germanavit ad quosdam*

Paschalis. R. et ver. ibidem.

D. Petr. Chrysol. serm. 19.

S. Jo. c. 13.

Ita. Gloss.

colentem, ut quia de recentibus aquarum separatio
 ne, sicut dicitur humores, & solum in se contineret.
 16. Lactico levi Dei, qui quantum copia &
 excessus sui damnosus, & noxius sciunt, necesse
 est, ut contentantur. Jacob iter in Mesopo-
 tamiam aggressurus, ut eum rediret, ac Deus
 illud postulat, hoc ei fecit votum. Si fuerit
 Dni mercus, & custodierit me in via, per quam
 egrediar, & dederit mihi panem ad vescendum,
 & vestimentum ad induendum, reverusque
 sermo prosperè ad domum patris mei, erit mihi
 Dominus in Deum. Modum, quo sanctus Pa-
 triarca panem, & vestitum a Deo flagitat, ab-
 que ponderatione non est negligendus. Pa-
 nem ad vescendum, & vestimentum ad induen-
 dum Panis non nisi ad esum ac vestis ad indu-
 mentum servit. Ergo superflue dixit: Ad ves-
 cendum & induendum, dicere sufficiebat: si de-
 derit mihi panem, & vestimentum. Melius di-
 xerit: dedit mihi panem, ut scia Deo nec nimium, nec
 minus multum, sed tantum patris, quantum fami-
 liozade sufficeret, & tantum vestium, quan-
 tum tegendo corpori valeret postulare demon-
 straret. Non divitiarum aureum, non abun-
 dantiam quandam percipit, sed panem & vestem,
 hanc ad contemendum corpus, illam verò ut neces-
 sariam alimentum.

17. Hinc filius Dei non nisi panem quoti-
 dianum a Patre eterno postulare docet. Panem
 nostrum quotidianum da nobis hodie. Si Alexan-
 der in iuxta loco reputavit, tam exile quid a se
 postulat, qui Pater æternus, cum sic Dominus
 mundi, non egere ferret, si tantum panem ab ipso
 emendicemus? cum panem etiam fercula delicata,
 de vna pretiosa rogare deberemus. Aliud hic
 dubium mihi oritur; Recur panis hunc dei ne-
 cessarius vobis tantum sit flagitandus? ergo ve
 magis esset panem pro hebdomada, pro
 mense, pro anno rogare? Primam difficultatem
 Chomat. Aquileiens. Præsul solvit. Non ju-
 bendum ac vitas petere, aut affluentiam secularium
 rerum, sed panem quotidianum, quod Christianis
 hinc necessitas ad presentem vitam solummodo
 necessarium est, nihil autem homini panis, aqua,
 & vestimentum, his quidem natura sobria con-
 munda est, hinc humane cupiditatis expleri sequent
 Alkram divus Cyr. elucidat: Panem
 de quantum petere instruitur, ut tantum quis
 manducet, quantum ratio naturalis exigit, non
 quod alicuius terrena carnis impellit. Si enim in uno
 & eodem tempore tantum expendat, quantum tibi suffice-
 re propter tantum debet, iam non quotidianum ci-
 tandum Dominiale.

bum manducas, sed multorum dierum. Utraque
 petio excessiva foret, ac magis noxia, quam
 utilis. In omnibus adhibendus est modus neces-
 sarius, nam gratia finitima est, & immodica, nec
 laudabilis, nec utilis.

18. Si copia piscium, quos tamen ope divina
 ceperunt, ferme scapham Petri aquis hauserat,
 quomodo opum ubertas vobis periculum æter-
 nae damnationis non minitabitur? annon re-
 creationes, delectationes, quibus cum damno
 animæ, cum læsione honoris; cum offensione
 Dei dediti estis, nimia sunt? & si terminos transi-
 re vitium sit cautum, quanto magis excessus
 vitiorum eat veitus? & tamen numerus horum
 magis quam piscium Petri accumulatur. Et me-
 rito dici potest: Abundat iniquitas, & refrigescit
 charitas. Nullum est vitium, quod in corde
 humano non sit multiplicatum Maledictum, &
 mendacium, homicidium, & furum, & adulte-
 rium, & omne illud vitium mundaverunt, ait
 Oseas, O tunc abundavit malitia, & lingua tua
 concinabat dolos. Manus vestras proximi: san-
 guine plenas sunt. Verbo; mundus plura vicia, quã
 scapha Evangelica pisces nutrit. Si sermo sit
 de peccatis excedit in numero, ac multitudine.
 Sed ego nimia prolixitate vobis nimium mole-
 stus esse volo.

A Ger. lib. 4.

D. Matth. cap. 24.

Oseas c. 4.

Pf. 49. Iam. 6.1.

ALTERA PARS.

19. Si muleum sit causa malorum, paucò quod
 bonum producit contenti esse debemus.
 Oppositorum namque est eadem ratio. Illa verba
 Davidis: In flumine pertransibunt pede, ibi latabi-
 mur in illo; considerati digni sum. Quid est flu-
 men? inquit divus P. August. Flumen est omnis
 mortalitas sæculi, vide flumen, alia veniunt &
 transeunt, alia transeunt a succedunt, nonne sic fit
 in aqua fluminis, que de terra na citur, & manat.
 Et Remigius a Davide per hoc flumen totum
 mundum intelligi censet. Flumen est mundus
 totus, quia dum hoc decedit, illud succedit. Et do-
 mum Cardinalis Bellarini, si mundus sit flumen,
 aquas in illo contentas debere esse opes humanas
 concludit. Facit per gratiam suam Deus, ut mul-
 ti iam transeant per hoc mare quasi per aridam, &
 flumen pertranseant pede, id est facillime tempora-
 lia omnia sive bona, sive mala despicientes. Tota
 mea difficultas in hoc, quod flumen huius mundi,
 aqua terrenarum opum pede unico fulean-
 de fiat, consistit: Pertransibunt pede, & non pe-
 dibus. Quomodo unico incedete pede sit pos-
 sibile?

Apud Phi- lof. Pf. 65.

D. P. Aug. in Pf. 6.

Remig. Antioch. in Pf. 65.

Cardin. Bellarini Pf. 65. n. 5. fol. 379. coli.